

MARINA BAGARIĆ

viša kustosica u Muzeju za umjetnost i obrt

ARHITEKT IGNJAT FISCHER I NJEGOV ATELIER

Mentorica: dr. sc. Snježana Knežević,
znanstvena savjetnica

Disertacija je obranjena 14. rujna 2010. na
Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu,
pred povjerenstvom:

dr. sc. Dragan Damjanović, docent

dr. sc. Snježana Knežević, znanstvena
savjetnica

dr. sc. Jasna Galjer, izvanredna profesorica

SAŽETAK

Zagrebački arhitekt Ignjat Fischer (1870.–1948.) projektirao je tijekom svoja četiri desetljeća duge karijere sasvim raznorodne zgrade: stambene kuće, poslovne objekte, hotele, bolnice, kino, robnu kuću. Prvi su Fischerovi projekti realizirani 1897.–1898. godine u Zagrebu. U atelieru što ga je vodio s češkim arhitektom Antonínom Hrubým projektirao je stambene i trgovačko-stambene zgrade u Donjem gradu. Već u najranijim radovima jasan je Fischerov projektantski pristup: prostorna su rješenja visoko funkcionalna, a fasadni je plašt oblikovan s reduciranim neostilskim elementima. Druga faza u Fischerovoj profesionalnoj biografiji traje od 1899. do 1918., kad arhitekt istodobno surađuje na velikim graditeljskim pothvatima Zemaljske vlade i samostalno vodi vlastiti atelier. U tome su vremenskom protegu nastala neka od njegovih najznačajnijih i najoriginalnijih djela: privatna poliklinika *Sanatorij* u Klaićevoj ulici u Zagrebu (danas Dječja bolnica), prvo gradsko kinokazalište *Apollo* u Ilici (danas kazalište *Kerempuh*), zgrada slobodnozidarske lože u Nazorovoj (danas stambena zgrada), uređenje prve zagrebačke moderne robne kuće *Kastner & Öhler* (današnja *Nama*), uređenje trga ispred Hrvatskoga narodnoga kazališta s Meštrovićevim *Zdencem života* te nerealizirani kompleks opće javne bolnice na Šalati. Između dva svjetska rata Fischer je vodio jedan od najvećih i najaktivnijih arhitektonskih atelieru u Zagrebu. Njegovi su klijenti bili veliki novčarski zavodi, indu-

strijalci, trgovci, liječnici, odvjetnici, a arhitekt je vrlo često projektirao za iste naručitelje i poslovne i stambene zgrade. Fischerovi su međuratni projekti snažno utjecali na oblikovanje velegradskoga lica Zagreba. Na istočnoj strani Jelačićeva trga prema njegovu je projektu izgrađena monumentalna zgrada Gradske štedionice, na uglu Jelačićeva trga i Praške ulice poslovna zgrada Jugoslavenske banke (danas *Croatia osiguranje*), na istočnoj strani Dolca kuća Arko – Hercog, dvije uglovnice na Trgu žrtava fašizma. Fischerovim je projektom glavni gradski trg spojen 1931. prolazom Harmica s novom tržnicom na Dolcu. Tijekom 1920-ih u Fischerovim su se projektima pokazale sve stilske tendencije desetljeća: od (neo)neoklasizma i art decoa do novoga modernizma, a upravo je Fischer – izravno ili neizravno – bio zaslužan za premijernu pojavu novih tendencija u zagrebačkoj arhitekturi. Rad u velikom Fischerovu atelieru bio je istodobno i dragocjeno iskustvo i izvrsna referenca za sve dalje poslove brojnim mladim arhitektima, koji su potrebnu praksu nakon studija stjecali upravo 1920-ih i 1930-ih godina.

Brojem svojih projekata, raznovrsnošću i specifičnošću arhitektonskih tipova te dugačkim lukom od historicizma do funkcionalizma koji je opisao u četrdeset godina rada Fischer se svrstava među ključne arhitekthe 20. stoljeća u Hrvatskoj. x